

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานนโยบายการปรับโครงสร้างองค์กรปกครองท้องถิ่น ไปปฏิบัติ : กรณีการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลของสุขาภิบาล ในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย สุขาภิบาลที่เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลชั้น 6 จำนวน 4 แห่ง และเทศบาลชั้น 7 จำนวน 9 แห่ง รวมทั้งหมด 13 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างพื้นที่แบบทราบดีโอกาสความน่าจะเป็น (Probability Sampling) เพื่อให้ได้พื้นที่ซึ่งเป็นเทศบาลชั้น 6 จำนวน 2 แห่ง และเทศบาลชั้น 7 จำนวน 5 แห่ง ซึ่งจะใช้ การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากชื่อเทศบาลโดยแยกเป็น แต่ละชั้น จะได้พื้นที่ทำการศึกษาค้นคว้าจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม

1. พื้นที่ที่นโยบายนโยบายการปรับโครงสร้างองค์กรปกครองท้องถิ่นไปปฏิบัติ ได้แก่ พื้นที่เทศบาลตำบล ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างพื้นที่ จำนวน 7 แห่งในจังหวัดศรีสะเกษ มีดังนี้

- เทศบาลตำบลกันทรลักษณ์
- เทศบาลตำบลห้วยเหนือ
- เทศบาลตำบลขุนหาญ
- เทศบาลตำบลไพรบึง
- เทศบาลตำบลปรางค์กู่
- เทศบาลตำบลพยุห์
- เทศบาลตำบลศรีรัตนะ

ประชากรในเขตเทศบาลตำบล จำนวน 7 แห่ง รวมทั้งสิ้น 19,402ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบดีจำนวนประชากรแน่นอน โดยการแทนค่าในสูตร (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540 : 71) ได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

โดยในการศึกษานี้ยอมให้มีความคลาดเคลื่อนในการสุ่มร้อยละ 5 คำนวณ ได้ดังนี้

$$n = \frac{19,402}{1 + 19,402 (0.05)^2}$$

จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 ครั้วเรือน เนื่องจากขนาดของประชากรแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันจึงคำนวณจำนวนตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร (Quota Sampling) ตามสูตรคำนวณ (กนกทิพย์ พัฒนาพิภพพันธ์ , 2539 : 25) ได้ดังนี้

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

โดย n_1 = จำนวนหน่วยตัวอย่างที่จะสุ่มจากแต่ละกลุ่ม

n = จำนวนของหน่วยตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมด

N = จำนวนของประชากรทั้งหมด

N_1 = จำนวนประชากรของแต่ละกลุ่ม

ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร (ครั้วเรือน)	การคำนวณ $n_1 = \frac{nN_1}{N}$	ขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างที่ศึกษา (ครั้วเรือน)
ครั้วเรือนเขตเทศบาลชั้น 6	10,751	$392 / 19,402 \times 10,751 = 217.21$	217
ครั้วเรือนเขตเทศบาลชั้น 7	8,651	$392 / 19,402 \times 8,651 = 174.78$	175
รวม	19,402		392

จากผลการคำนวณดังกล่าวได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ ครั้วเรือนในเขตเทศบาลชั้น 6 จำนวน 217 ครั้วเรือน และครั้วเรือนเขตเทศบาลชั้น 7 จำนวน 175 ครั้วเรือนรวม 392 ครั้วเรือน สุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์หัวหน้าครั้วเรือน หรือสมาชิกในครอบครัวที่อายุใ้ตรงลงมา ในแต่ละเทศบาลแบบง่าย โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน

2. กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายการปรับโครงสร้างองค์กรปกครองท้องถิ่น ได้แก่ นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอ นายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล ปลัดเทศบาล พนักงานเทศบาลและลูกจ้างประจำ ในเขตพื้นที่เทศบาลชั้น 6 จำนวน 4 แห่ง และพื้นที่เทศบาลชั้น 7 จำนวน 5 แห่ง รวม 88 คน โดยกำหนดขนาดดังนี้

- นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ แห่งท้องที่ที่เทศบาล ตั้งอยู่ รวม 7 คน
- นายกเทศมนตรี ในเทศบาลตัวอย่าง รวม 7 คน
- ประธานสภาเทศบาล ในเทศบาลตัวอย่าง รวม 7 คน
- ปลัดเทศบาล ในเทศบาลตัวอย่าง รวม 7 คน
- สมาชิกเทศบาล 7 แห่ง คัดเลือกโดยจับฉลากแห่งละ 4 คน จำนวน 28 คน
- พนักงานเทศบาลและลูกจ้าง ในเทศบาล 7 แห่ง จำนวน 32 คน

ดังนั้น ข้อมูลของประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งสองประเภท จึงสามารถสรุปในรูปตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประเภท ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน ประชากร	หลักเกณฑ์การคัดเลือก กลุ่มตัวอย่าง	ขนาดของ ตัวอย่าง ที่ศึกษา
เทศบาลชั้น 6	4 แห่ง	สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการจับฉลาก	2 แห่ง
เทศบาลชั้น 7	9 แห่ง		5 แห่ง
	รวม 13 แห่ง		รวม 7 แห่ง
นายอำเภอหรือ ปลัดอำเภอ	7 คน	ท้องที่ที่เทศบาลตัวอย่างตั้งอยู่	7
นายกเทศมนตรี	7 คน	ในเทศบาลตัวอย่าง	7
ประธานสภา ฯ	7 คน	ในเทศบาลตัวอย่าง	7
สมาชิกสภาเทศบาล (ไม่รวมคณะเทศมนตรี และประธานสภา ฯ)	(8 x 7) 56 คน	- สุ่มตัวอย่าง 4 ใน 8 คน ของแต่ละเทศบาล - โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย	4 x 7 28 คน
ปลัดเทศบาล	7 คน	- ในเทศบาลตัวอย่าง	7
พนักงานและ ลูกจ้างประจำ	32 คน		32
หัวหน้าครัวเรือน ในเขตเทศบาล	19,402 ครัวเรือน	- จากการคำนวณขนาดตัวอย่าง 392 ครัวเรือน - สุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร ด้วยการ สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีจับฉลาก 1. ตัวอย่างเทศบาลชั้น 6 จำนวน 217 ครัวเรือน 2. ตัวอย่างเทศบาลชั้น 7 จำนวน 175 ครัวเรือน	392
รวมจำนวนผู้ให้ ข้อมูล			480 คน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมเพื่อทำการศึกษาวิจัย แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

3.2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ แยกเป็นประเภทดังนี้

- 1) หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ
- 2) ข้อมูลเชิงสถิติ เช่น งบประมาณประจำปี รายงานการประชุม เป็นต้น
- 3) กฎ ระเบียบและกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาล

เป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเหล่านี้ ส่วนหนึ่งได้มาจาก ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดปริทัศน์ มณเฑียร มหาวชิราวุธธรรมศาสตร์ อีกส่วนหนึ่งได้มาจากสำนักงานภาครัฐ เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติจังหวัดศรีสะเกษ ที่ทำการปกครองจังหวัดศรีสะเกษ (ฝ่ายท้องถิ่น) เทศบาลตำบลทุกแห่งในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ที่ทำการปกครองอำเภอทุกแห่งที่มีเทศบาลตำบลตั้งอยู่

3.2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยของนโยบายและการบริหาร การบริหารการคลัง การบริหารงานภายในองค์กร และระดับการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ของประชาชน ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ผลการนำนโยบายการปรับโครงสร้างองค์กรปกครองท้องถิ่นไปปฏิบัติ : กรณีการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลของสุขาภิบาลในจังหวัดศรีสะเกษครั้งนี้ ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

1) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดแสดงความคิดเห็น สำหรับนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล และปลัดเทศบาล โดยวิธีสัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลของสุขาภิบาล ในประเด็นที่สำคัญ 4 ประเด็น คือ

- 1.1 โครงสร้างของหน่วยงาน
- 1.2 อำนาจและอิสระในการตัดสินใจ
- 1.3 ความเพียงพอของทรัพยากร

1.4 ความร่วมมือสนับสนุนกลุ่มต่าง ๆ

2) แบบสอบถาม (Questionnaire) จำแนกเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานเทศบาลและลูกจ้างประจำ และแบบสอบถามสำหรับประชาชนในที่นี้ หมายถึง หัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกในครอบครัวที่อาสาสำรวจลงมา ในแต่ละเทศบาล ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งออก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check List) และคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended Questions)

1) ลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

2) ลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การดำรงตำแหน่งในชุมชน/หมู่บ้าน การเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้งในชุมชน/หมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทศบาลตำบล โดยสร้างมาตรวัดความรู้ในเรื่องโครงสร้าง บทบาท และอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ซึ่งได้จากการศึกษาระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 โดยสร้างคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบที่ผู้ตอบเห็นว่าถูกต้องที่สุด มีจำนวน 9 ข้อ สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และจำนวน 11 ข้อ สำหรับประชาชนที่ศึกษา ซึ่งคำถาม 1 ข้อ มีค่า 1 คะแนน คะแนนเต็ม 9 คะแนน และ 11 คะแนน ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท และการดำเนินงานของเทศบาลในประเด็นต่าง ๆ

แบบสอบถามสำหรับประชาชนที่ศึกษา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติซึ่งวัดระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเทศบาลในประเด็นต่าง ๆ

แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ประเภท ใช้คำถามที่เป็นมาตรวัดแบบ Likert Scale ซึ่งแบ่งความคิดเห็น / ความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดการให้คะแนนแบบ Arbitrary Weighting Method (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 108) ได้ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	น้ำหนักคะแนน		ช่วงคะแนน
	คำถามเชิงปฏิฐาน	คำถามเชิงลบ	
มากที่สุด	5	1	4.21 – 5.00
มาก	4	2	3.41 – 4.20
ปานกลาง	3	3	2.61 – 3.40
น้อย	2	4	1.81 – 2.60
น้อยที่สุด	1	5	1.00 – 1.80

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานของเทศบาล

แบบสอบถามสำหรับประชากรที่ศึกษา เป็นข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลประเด็นต่าง ๆ โดยใช้คำถามที่เป็นมาตรวัดแบบ Likert Scale ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดการให้คะแนนแบบ Arbitrary Weighting Method เช่นเดียวกับแบบสอบถามส่วนที่ 3

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามสำหรับประชากรที่ศึกษา เป็นแบบให้เลือกตอบและแบบปลายเปิดแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการทดลองใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 39 คน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานเทศบาล และลูกจ้างประจำ จำนวน 8 คน และใช้แบบสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ได้แก่ นายอำเภอ ประธานสภาเทศบาล และปลัดเทศบาล จำนวน 3 คน แล้วนำมาปรับแก้เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้แบบวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ด้วยวิธีของ Cronbach's Alpha ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประชาชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย มีค่าเท่ากับ 0.906 และ 0.809 ตามลำดับ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการหาค่าสถิติในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และระดับประสิทธิผลและปัญหาของการนำนโยบายการปรับโครงสร้างการบริหารส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งพิจารณาตามค่าคะแนนแบบ Likert Scale
- 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ การดำรงตำแหน่งในชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้งในชุมชน กับระดับการมีส่วนร่วมทางด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าไคสแควร์ (Chi – Square)
- 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ทักษะที่สนับสนุนการดำเนินงานของเทศบาล และระดับความรู้เกี่ยวกับเทศบาล กับระดับการมีส่วนร่วมทางด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)
- 5) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยของนโยบายและการบริหาร และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ กับประสิทธิผลของการนำนโยบายฯ ไปปฏิบัติ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)
- 6) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยของนโยบายและการบริหารกับประสิทธิผลของการนำนโยบายฯ ไปปฏิบัติ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)